

NEMZET MŰVÉSZE DÍJAZOTTAK

2022. NOVEMBER 3.

A Magyar Művészeti Akadémia kezdeményezésére – 2013-ban – az Országgyűlés a magyar művészeti élet kimagasló teljesítményt nyújtó, elismert képviselőinek személyes megbecsülése, méltó életkörülményeinek biztosítása céljából alapította a Nemzet Művésze díjat, amely a legrangosabb hazai művészeti elismerés, és amelyet 2014-ben ítelt oda első alkalommal a díj Bizottsága. A nemzet művészei egy időben legfeljebb 70-en lehetnek. A díjat minden évben a Magyar Művészeti Akadémia köztestület „születésnapjához”, november 5-éhez kapcsolódóan adják át.

2022-BEN A NEMZET MŰVÉSZE DÍJ BIZOTTSÁG TAGJAI

FERENCZ ISTVÁN

bizottsági elnök, belsőépítész,
építőművész, az MMA rendes tagja,
a Nemzet Művésze;

A kultúráért felelős miniszter által felkért tagok:

AKNAY JÁNOS

festőművész, az MMA rendes tagja,
a Nemzet Művésze;

EPERJES KÁROLY

színművész, az MMA levelező tagja;

A Bizottság elnöke által felkért tagok:

FINTA JÓZSEF

építőművész, az MMA rendes tagja,
a Nemzet Művésze;

KISS JÁNOS

balettművész, az MMA alelnöke;

KORNISS PÉTER

fotóművész, a Nemzet Művésze;

KUBIK ANNA

színművész, az MMA rendes tagja;

MEDVECZKY ÁDÁM

karmester, az MMA rendes tagja;

SEBŐ FERENC

előadóművész, népzene kutató, az MMA levelező tagja,
a Nemzet Művésze;

TURI ATTILA

építőművész, az MMA alelnöke;

VÁRI FÁBIÁN LÁSZLÓ

író, költő, műfordító, néprajzkutató, az MMA rendes tagja.

A Nemzet Művésze díj Bizottság 2022-ben négy művésznak ítélte meg a Nemzet Művésze díjat:

KARDOS SÁNDOR operatőr, rendező – Filmművészet díjkategóriában

KÉVÉS GYÖRGY építőművész – Építőművészet díjkategóriában

LAKNER LÁSZLÓ festő- és grafikusművész – Képzőművészet díjkategóriában

ZSURÁFSZKY ZOLTÁN táncművész, koreográfus – Táncművészet díjkategóriában

A Nemzet Művésze díjakat 2022. november 3-án adja át Vashegyi György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke az MMA székházában, a Pesti Vigadó Dísztermében.

A 2022-es díjazottak laudációit és „a Nemzet Művésze” cím odaítélésének indoklásait a sajtóanyag további melléklete tartalmazza. Az összes korábbi díjazott, valamint a Nemzet Művésze díjról további információ a nemzetmuvesze.hu oldalon található.

A Magyar Művészeti Akadémia Titkárságának Sajtóosztálya

KARDOS SÁNDOR

KOSSUTH- ÉS BALÁZS BÉLA-DÍJAS OPERATŐR, RENDEZŐ,
FORGATÓKÖNYVÍRÓ, FOTOGRÁFUS

A magyar kísérleti film „éllovasa”. A lóversenyeken használt célfotókamerában találta meg azt az eszközt, amelyet régóta keresett, és amellyel szüntelenül kísérletezik, hogy újat mutasson meg a tér leképezéséről, tartalmáról és formájáról. Egy interjúban így beszélt erről:

„Engem, mert apám fényképész volt, gyerekkorom óta foglalkoztatott a látás mechanizmusa. [...] elkezdett érdekelni, hogy mi van, ha nem a valós térélményt nyújtjuk a nézőnek és keresni kezdtem egy rendszert, amelyik másként képezi le a teret. Császi Gábor képzőművész adta az ötletet a célfotókamerához. Felszereltünk egymás mellé egy rendes kamerát és egy célfotókamerát, hogy összehasonlítsuk, melyik mit mutat, így született egy kísérleti film.”

Alkotásaiért hazai és nemzetközi fesztiváldíjak sokaságát nyerte el. Olyan filmek bravúros fényképezése kötődik a nevéhez, mint *A kis Valentinó*, az *Álombrigád*, *A tanítványok*, az *Eldorádó*, az *Egészséges erotika*, a *Glamour* vagy a *Hídember* című filmek.

Egész lenyűgöző életművében megtalálható a dramaturgiai érzékenység, a képekben való gondolkodás magas szintű képessége, és egyik szintén lényeges tulajdonsága, hogy mozgóképes felvételeiben azt is képes megmutatni, ami láthatatlan.

A fim mellett művészeti tevékenységének másik fő vonulata a Hórusz Archívumhoz kapcsolódik. Több mint negyven évvel ezelőtt kezdett amatőr fényképeket gyűjteni; egyebek mellett feleslegessé vált régi fotókat, üveglemezeket és papírképeket szedett össze. Kollekcója az évtizedek alatt milliós nagyságrendűre bővült. Az amatőr fotókat, régi felvételeket, „hulladékfotókat” különféle rendszerekbe állítva mutatja az így összeállt felvételeket. Szemléletmódja a teljességet célozza, valóságtöredékekből épít olyan képet, amit a privátfotó készítője – legtöbbször tudtán kívül – a vágyai projekciójaként alkot meg.

Kardos Sándor minden munkájában az érzékelés határait feszegeti. Filmnyelvének egyik legfontosabb eleme a filmkép konkrétsága helyett az absztrakció, amely nem szab határt a fantáziának. A magyar filmművészet egyik legjelentősebb operatőri életművét hozta létre, elismert rendező és fotós, egyben fotográfiai elméleti szakember. Munkásságának elismerése a filmművészet és ezzel együtt a fotóművészet elismerését is jelenti.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza filmművészet területén Kardos Sándor Kossuth-díjas operatőr és rendező, fotográfus részére kiemelkedő színvonalú operatőri és rendezői munkájáért, sokoldalú életműve megbecsüléseként.

KÉVÉS GYÖRGY

KOSSUTH- ÉS YBL MIKLÓS-DÍJAS ÉPÍTÉS Z

„Nagyon fontos dolognak tartom, hogy az építészet ne maradjon egy szűk réteg kiváltsága és ne legyen elzárva sem a nagyközönségtől, sem pedig a többi művészeti ágtól” – vallja Kévés György.

Könnyed formák, kreatív funkcionalizmus, természetközelség. Mindez egyszerre jellemzi Kévés György épületeit, aki tervezett irodaházat, minisztériumot, csigaház formájú nyaralót a még beépítetlen Mátyás-hegyen, tökházat Esztergomban, de társasház-együtteseket és családi házakat is.

Az építész diploma megszerzése után az állami tervezőirodában kezdett dolgozni, a hatvanas években valóra váltotta álmát: az egyik első építész volt, aki magánpraxisban kezdett dolgozni, úttörőnek számított abban is, hogy a századforduló építészeinek – Lechner, Ybl, Steindl, Hauszmann – mintáját követve munkáinak saját maga volt a kivitelezője is.

Magántervezői és kivitelezői munkáiért Ybl-díjra is jelölték, de a szocializmusban ez nem volt épp szerencsés döntés, így kompromisszumként az állami irodában kidolgozott könnyűszerkezetes munkáit (amelyeket Kévés-szisztémaként emlegettek a szakmában) is mellé kellett venni, ezeknek köszönhetően kaphatta meg első magánépítészként az elismerést 1973-ban, harmincnyolc éves korában.

Kévés György építészként is a bartóki modell követője, aki hiszi, a magyar népi építészetből kiindulva kell a modern formákra, funkcionalizmusra és a kreatív struktúrákra rátalálni.

Kévés György építészeti munkássága mellett közéleti, művészetszervező tevékenységével is maradandót alkotott. Életműve hitelt érdemlően tükrözi alkotói habitusának művészi oldalát, amelyet jeles kortárs társművészekkel közösen valósított meg.

Személyes presztízsét, közéleti tevékenységét, hazai és nemzetközi elismertségét egyaránt a magyar építőművészet szolgálatába állította az általa létrehozott és működtetett kulturális és művészeti egyesületen keresztül. Szakmapolitikai elképzelései missziós értékűek, életműve nemzeti elkötelezettségű, jövőbe mutató.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza építőművészeti területen Kévés György Kossuth-díjas építész részére életműve elismeréseként.

LAKNER LÁSZLÓ

KOSSUTH-DÍJAS FESTŐ- ÉS GRAFIKUSMŰVÉSZ,
A MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA TISZTELETBELI TAGJA

„...valójában máig egyetlen »műszerre« hagyatkozom: az intuíciómra. Ahogy a magyar nyelv ezt kifejezi, ami a »levegőben« volt, arra voltam szeizmografikusan érzékeny. Csak a még meg nem született, az alakot kereső érdekelt” – vallja Lakner László, aki a magyarországi neoavantgárd legfontosabb alkotói közé tartozik: művészetét tematikus és stílári sokrétűség, folyamatos kísérletezés jellemzi. Életművén belül gyökeresen eltérő stílustendenciák férnek meg egymás mellett, amelyek azonban nem kizárják, inkább kiegészítik egymást.

Lakner László az 1960-as években fellépő fiatal festőnemzedék egyik legjelentősebb képviselője. Festői stílusát mindig a hagyományos értelemben vett „érthetőség” jellemezte. Ábrázolt témái, motívumai világosan felismerhetők, ugyanakkor festészete csupa újdonság, talány, folyamatos rákérdezés a valóság egyértelműnek tűnő képeire. Festményein éppúgy megfigyelhető a naturalisztikus, akadémikus pontosságú másolás, mint a szabad, expresszív gesztusok jelenléte.

Az 1974 óta Németországban élő Lakner László nemcsak a hazai, hanem a nemzetközi művészeti színtér meghatározó alkotói közé tartozik, életműve átível a hatvanas évek Budapestjének, a hetvenes évek Nyugat-Berlinjének és a nyolcvanas évek New Yorkjának művészeti törekvésein.

Számtalan hazai és nemzetközi kiállításon mutatták be alkotásait A Magyar Nemzeti Galériában és több vidéki képtárban, valamint külföldön, például Berlinben, Kölnben, Londonban, Firenzében találhatók meg művei közgyűjteményekben.

Lakner László műveiben gyakran helyezkedik bele történelmi helyzetekbe, a kultúrtörténet jelentős alakjaival azonosul, ezáltal történeti-társadalmi helyzeteket modellez. Művészte folyamatos párbeszéd a múlttal, a klasszikus művészettörténeti tradícióval, s ennek a párbeszédnek legtisztább formáját a képi idézetek adják.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza képzőművészet területén Lakner László Kossuth-díjas festő- és grafikusművész, a Magyar Művészeti Akadémia tiszteletbeli tagja részére a festészeti műfaj határait és korlátait tágító, folyamatosan megújító és megújuló életműve elismeréseként.

ZSURÁFSZKY ZOLTÁN

KOSSUTH-DÍJAS TÁNCMŰVÉSZ, KOREOGRÁFUS, KIVÁLÓ ÉS ÉRDEMES MŰVÉSZ,
A MAGYAR MŰVÉSZETI AKADEMIA RENDES TAGJA

„A Tánc lüktetése, a pillanat művészetének nagyszerűsége sokakat elbűvölt már, s e bűvöletből nehéz, sokszor szinte lehetetlen szabadulni. Akit egyszer magához láncolt, legyen az akárhány éves, nem feledi a mozgás szabadságát, szépségét, a gyakorlás áhított gyötrelmeit, s nem feledi azt a boldogságot sem, amely az általa elnyert sikert koronázza” – így írt 2010-ben, a tánc világnapja tiszteletére írt köszöntőjében Zsuráfszky Zoltán.

Olyan nagyságok voltak a mesterei, mint Györgyfalvai Katalin, Timár Sándor és Novák Ferenc.

Fiatal táncművészként tagja volt a Magyar Állami Népi Együttesnek, koreografált, az 1980-as évek elejére már néptáncgyűjtőként és három társulat művészeti vezetőjeként is komoly tapasztalatokat szerzett.

Rendszeresen tanít az Amerikai Egyesült Államokban, Kanadában, Svájcban, Németországban és Japánban. A táncgyűjtés vezetőjeként részt vett az utóbbi évek legnagyobb népzenei gyűjtőmunkájában, az Utolsó Óra programban. A magyar etnikum mellett foglalkozott román, szlovák, délszláv, gurál és cigányfolklórral, gyűjtéseinek anyagát a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetének néptánc archívuma őrzi. Koreográfusként e hatalmas – és ilyen magas szinten kevesek által elsajátított – eredeti néptáncanyagból építkezik.

A korábban általa is vezetett Honvéd Táncszínház neve 2014-ben az ő kezdeményezésére Magyar Nemzeti Táncgyűjtésre változott, amelynek művészeti igazgatója jelenleg is. A Magyar Táncművészek Szövetségének elnökségi tagja, a Magyar Táncművészeti Egyetem címzetes egyetemi tanára.

Művészetét az eredeti néptáncokat legautentikusabban reprezentáló színpadi megfogalmazás, hagyományokon alapuló dramatikus táncszínházi produkcióhoz kapcsolódó magas színvonalú alkotói munka jellemzi. Koreográfiáival a nézők számára nevelő erőt visz a táncosok talpa alá, a néző, a szemlélő maga is táncossá válik. Évtizedek óta kimagasló művészi színvonalon hirdeti a magyar néptánc formanyelvén népművészetünk kincseit.

Kiemelkedő alkotói és együttesvezetői, valamint jelentős pedagógusi munkássága és a Kárpát-medencei néptánc hagyomány terén végzett gyűjtőmunkája megbecsüléseként a Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága Zsuráfszky Zoltán Kossuth-díjas táncművész, koreográfust, a Magyar Művészeti Akadémia tagját táncművészet területén a Nemzet Művésze díjban részesíti.